

Det hadde vært en lang dag med mange pasienter. Jeg hadde støtt på mange uforutsette situasjoner og utfordringer, både faglig og praktisk. Med andre ord en helt vanlig dag på fastlegekontoret. Det nærmet seg slutten på arbeidsdagen. Jeg skulle snart hjem til mann, barn, middag og oppvask. Siste konsultasjon skulle være enkel. En ØH-time; hoste og feber. *Dette fikser jeg på en, to, tre, så kan jeg gå hjem*, tenkte jeg. Virus! Svingende feber siste dager, tiltagende hoste uten ekspektorat, litt renning fra nesen. Det er ofte sånn. Jeg lytter på lunger, kikker inn i svelget og kjenner fort på halsen. Tar en CRP og beroliger pasienten. God allmenntilstand, ingen kliniske funn, CRP < 5. *Du har nok fått et virus, en kraftig forkjølelse, eller kanskje influensa. Du kan få med litt hostedempende medisin hvis du ønsker. Kom tilbake ved behov*, sier jeg. Dette kan til og med jeg; den kommende legen. Nå var det bare en pasient igjen før dagen var omme.

Jeg gikk ut på venterommet, ropte opp pasienten og en ung dame så på meg. Blikket. Holdningen, den avventende, spørrende, usikre holdningen. Klærne. Håret. Ganglaget. Den engstelige pasienten. Der røyk middagsplanene og den etterlengtede kosestunden med min skjønneste sønn. Der røyk tidsskjema og planene mine. Der brøyt jeg mitt eget løfte jeg gav meg selv da jeg startet så friskt på medisinstudiet, full av pågangsmot og uten fordommer; du skal aldri dømmen noen, i alle fall ikke en pasient. Jeg hadde ikke vært i allmennpraksis i mer enn to uker, så skjedde det. Fordommene har nok kommet gradvis opp gjennom årene som medisinstudent. Gjennom forelesninger, klinikker, fra eldre

studenter og ikke minst eldre kollegaer. Fordommer. Skummelt! Men nå var jeg altså der. Jeg var ikke noe bedre enn noen andre. PSYKIATRI, tenkte jeg. Det lyste imot meg. Jeg gjorde meg mange tanker før vi var kommet inn på kontoret.

«Hei! Jeg er medisinstudent, går på siste året og er snart ferdig lege. Er det greit at jeg snakker litt med deg, og undersøker deg litt?» Spurte jeg. «Javel», svarte pasienten, like usikker og spak som på venterommet. Hun satte seg stille ned. «Ja, hva kan jeg gjøre for deg i dag?» spurte jeg. Spørsmålet bare en student kan stille. Så åpent og ubegrenset spørsmål. Så begynte det. Fordommene mine ble til virkelighet. Det var psykiatri. Kanskje. Pasienten følte seg syk. Veldig syk. Det var utbrodering av tungpusthet, svetting, lite søvn, kosthold og avføringsmønster. Hodepine. Kvalme. Feber. Svimmelhet. Hun begynte å bli stresset bare av å snakke om det. Hun hadde mye å fortelle, og det kom frem blant annet at det var store ekteskapsproblemer. De var nyinnflyttet til bygda. Ingen fast jobb. De hadde tre små barn. Lite søvn. Dårlig råd. Mange bekymringer. Pasienten fortalte om veldig stressende dager og mange plager. Jeg ble sittende og lytte. Jeg kunne ikke avbryte, så jeg lot pasienten fortelle. Og hun fortalte. Og fortalte. Krangling. Konflikter. Ingen venner. Svimmelhet. Angst. Stress. Redd for å dø. Hun hadde mange spørsmål: «Kreft? Hjertet? Stress? Noe farlig? Hva skal jeg gjøre?»

Etter en halvtime måtte jeg bryte inn og oppsummere: «Du er fra tidligere stort sett frisk, men du har den siste tiden stresset mye med arbeidsledighet, ekteskapsproblemer, barn og usikkerhet. Du må jobbe

for å få økonomien til å gå rundt, men du har ingen fast jobb. Du føler deg heller ikke i form til å jobbe. Du har fått utallige plager som svimmelhet, tungpusthet, trykk på brystet, vondt i nakke/skuldre, nummenhet i hender, feber, svetting, hoste og hodepine. Du tror selv at alt henger sammen med stress, men er samtidig redd for å være syk. Har jeg forstått deg rett?» Hun ser på meg og nikker nølende.

Det var mye å ta tak i. Først måtte jeg utelukke alvorlig sykdom. Mange symptomer og plager. Var det snakk om alvorlig somatisk patologi? Psykosomatikk? Angst? Angst. Skummelt ord. Det var mye å ta tak i. Hun må rydde opp i problemer hjemme. Hun må få seg fast jobb, men hun orker ikke å jobbe. Sykemelding hjelper ikke, da hun ikke har tjent opp rett til sykepenger. Hun blir stresset av at hun ikke orker å jobbe. Stresset fører til mer svimmelhet og sykdomsfølelse. Det er en ond sirkel. Absolutt ingen enkel ØH-konsultasjon. Jeg prøvde å nøste opp og samle trådene. Utfører en grundig klinisk undersøkelse. Ingen funn. Bestiller blodprøver, mange. Tar EKG. Snakker med kollega. Pasienten begynner å gråte. «Men hva skal jeg gjøre? Jeg må jobbe, men jeg klarer ikke. Ikke har jeg jobb heller. Vi trenger penger. Mannen min har ikke jobb. Vi har ingen som kan hjelpe oss. Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre».

Jeg ble helt svett. Svett av å høre om alt det hun bar på. Svett av å tenke på hvordan hverdagen deres var. Så fremmed. Så fjernt. Plutselig så nært. Hva skulle jeg gjøre? Hva skulle jeg si? Ingen ord kunne hjelpe den desperate kvinnen. Hun var i en livskrise og vi hadde her og nå lite å bidra med. Vanskelig.

Etter halvannen time var det på tide å avslutte. Halvannen time! Ja, jeg er en uerfaren student. Jeg må bli flinkere til å holde tiden. Pasienten følte seg i hvert fall tilsynelatende godt mottatt, nøye undersøkt og respektert. Men hva hadde vi egentlig gjort for henne? Minimalt. Følt det i hvert fall som. Jeg ga henne det jeg hadde som privilegert student; tid. Vi ble enige om at det ikke var noen grunn til å tro at hun var farlig syk her og nå. Vi la en plan om hvilke tiltak hun skulle prøve hjemme. Vi avventer prøvesvar og planlegger ny time om noen få dager. Jeg sier vi skal gjøre det vi kan for å hjelpe henne. Pasienten reiser seg opp. Kanskje litt mindre tynget nå enn tidligere. Kanskje ikke. Vi så hverandre inn i øynene enda en gang. Jeg tok hånden hennes, og åpnet døren. Hun tuslet ut og hjem til kaos, med avtale om ny time hos fastlegen om tre dager. Dobbelttime. Jeg tørket svetten av pannen, skrev et notat og gikk hjem. Hjem til min mann og mitt barn – hjem til orden.

ELLA ROKSUND CARLSSON
ella.roksund@gmail.com